

1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ ΠΟΥ ΕΝΩΝΟΥΝ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .20/08/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .20/08/2023

Σελίδα: 9

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΒΙΒΛΙΟ

Δημιουργώντας γέφυρες που ενώνουν

Μια «κατάθεση φιλίας και τεκμήριο αναγνώρισης της παρουσίας του Στέφανου Πεσμαζόγλου στην ακαδημαϊκή κοινότητα»

**ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ,
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΥΛΟΥΡΗ,
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (επιμ.)**
Εθνικισμός και ετερότητα. Τιμητικός τόμος για τον Στέφανο Πεσμαζόγλου εκδ. Αλεξάνδρεια, 2022, σελ. 382

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο Στέφανος Πεσμαζόγλου, ομότιμος καθηγητής του Παντείου, είναι ένας από τους πιο αναγνωρισμένους διανοούμενους στην Ελλάδα εδώ και σχεδόν μισό αιώνα. Είναι επίσης αναγνωρισμένη φιγούρα στους κύκλους Τούρκων, Βρετανών και άλλων διανοουμένων. Η αναγνώριση δεν οφείλεται μόνο στο εύρος και στη διάρκεια της συμμετοχής του στη δημόσια σφαίρα, αλλά και στα αισθήματα φιλίας που ο ίδιος εμπνέει. Το αισθάνεται κανείς αυτό πολύ σύντομα αφού τον συναντήσει. Ο τιμητικός τόμος για τον Πεσμαζόγλου είναι μια «κατάθεση φιλίας και τεκμήριο αναγνώρισης της παρουσίας του στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα από τη δεκαετία του '70 μέχρι τις μέρες μας», όπως γράφουν οι επιμελητές του τόμου (Γ. Ανανιάδης, Χ. Κουλούρη, Σ. Παπαγεωργίου).

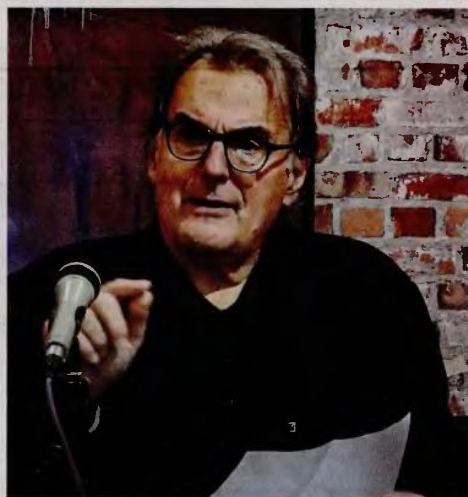
Ο Πεσμαζόγλου διακρίνεται από «κοσμοπολιτική αλληλεγγύη» όχι μόνο προς τους συμπατριώτες του, αλλά και προς άλλους, μη Έλληνες, κατοίκους της Μεσογείου (Β. Robbins). Σωστή κρίση. Το πρώτο βιβλίο του, αλ-

λώςτε, αφορούσε τη νεοπαγή δημοκρατία στην Πορτογαλία και στην Ισπανία (1986), ενώ άλλο, δίτομο έργο του, αφορούσε τις αμοιβαίες εικόνες Τουρκίας και Ευρώπης (1993). Ταγμένος στην ανανεωτική Αριστερά, ο Πεσμαζόγλου δικαιούται τον ίδιο χαρακτηρισμό που ο Ν. Αλιβιζάτος αποδίδει στον Γ. Θεοτοκά ως έντιμο διανοούμενο που «είχε θέσει ως σκοπό της ζωής του να κατασκευάζει γέφυρες που ενώνουν (...) όλους όσους συμμερίζονται τις θεμελιώδεις αξίες της σύγχρονης δημοκρατίας».

Παρότι ο Πεσμαζόγλου καλλιέργησε διαφορετικές κοινωνικές επιστήμες, με βάση το έργο του αναγνωρίζεται καλύτερα ως

Παραμένει ένας από τους πιο αναγνωρισμένους διανοούμενους στην Ελλάδα εδώ και σχεδόν μισό αιώνα.

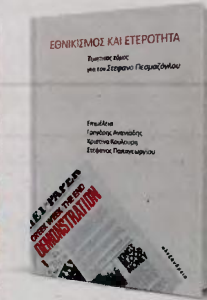
ιστορικός των ιδεών και των νοσημάτων, είτε πρόκειται για αναλυτικές ιδέες (θεωρίες κέντρου - περιφέρειας) είτε για ιδεολογίες και κινήματα (εθνικισμός). Συχνά στο έργο του ο Πεσμαζόγλου εκκινώντας από μια πολύ συγκεκριμένη ιδέα, αναδεικνύει γενικότερα σύνολα ιδεών, αλλά και τις αποσιωπηθείσες τους. Αντι-

Ο Στέφανος Πεσμαζόγλου, αν και καλλιέργησε διαφορετικές κοινωνικές επιστήμες, με βάση το έργο του αναγνωρίζεται ως ιστορικός των ιδεών και των νοσημάτων. Τα κείμενά του διακρίνονται από «κοσμοπολιτική αλληλεγγύη».

στοιχώς, οι συγγραφείς του σολογικού τόμου δεν σχολιάζουν το έργο του τιμώμενου, αλλά παίρνουν μια ιδέα ή ένα σύνολο ιδεών, αναζητώντας γενικότερες διεργασίες. Είναι χαρακτηριστικά τα θέματα που αναλύουν: «Έλληνας, Ρωμικός, Γραϊκός» (Σ. Ζουμπούλακης), το ρήμα «ένι» (Λ. Εμπειρίκος - Ν. Σιγάλας), η νε-

ώτερη «Ελλάδα» σε βρετανικά βιβλία πριν και μετά το 1821 (Γ. Γιαννουλόπουλος), η εβραϊκή κοινότητα της Χαλκίδας τον 19ο αιώνα (Λ. Μπαλτσιώτης), το έργο του βενεζελικού διανοητή και πολιτικού Α. Γ. Μπακάμπαση (Σ. Τσιλένης - Κ. Δαφνά), οι Τούρκοι στα ελληνικά εγχειρίδια του Δημοτικού (D. Demirözü), ο λό-

«Η ηθική της πολιτικής ευθύνης στον Μερλό-Ποντί με κριτήριο όχι τις προθέσεις, αλλά τις πράξεις». Ένα από τα θέματα του τόμου.

γος της ελληνικής Ακροδεξιάς για τον «Άλλο» (Β. Γεωργιάδου), ο αντισημιτισμός και ο φυλετικός λόγος ελληνικών ακροδεξιών οργανώσεων στον Μεσοπόλεμο (Δ. Παπαδημητρίου), διεθνείς και εγχώριες ιδέες και πρακτικές για την αποκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα μετά το 1922 (Λ. Βεντούρα), η στάση της Ε.Ε. και της Ελλάδας απέναντι στους πρόσφυγες μεταξύ 1990-2018 (Δ. Χριστόπουλος), «μετανάστευση, ταυτότητα, ετερότητα και κυριαρχία» στη σύγχρονη κοινωνική θεωρία (Χ. Ηλιάδης), η φροντίδα του ξένου σε αντιδιαστολή με τη «μερικευτική αλληλεγγύη και αυτοπροστασία» στη διάρκεια της πανδημίας (Ε.

Παπαταξιάρχης), οι κυρίαρχες ελληνικές στάσεις στις διενέξεις για το Αιγαίο, την Κύπρο και τη Μακεδονία (Α. Ηρακλειδής), το επίσημο «αφήγημα» της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής από το 1991 έως σήμερα και η συμφωνία των Πρεσπών (Σ. Βαλντέν), η υπέρβαση του εθνικιστικού «υποδείγματος» στην Ελλάδα και στην Τουρκία (Η. Μήλλας), η ανασφαλής και δικασμένη ελληνική εθνική ταυτότητα (Θ. Λιποβάτς) και η ηθική της πολιτικής ευθύνης στον Μερλό-Ποντί με κριτήριο, όχι τις προθέσεις, αλλά τις πράξεις (Γ. Φαράκλας).

Η συνέντευξη

Πέραν αυτών, οι αναγνώστες του τόμου θα απολαύσουν την εικοσοετή συνέντευξη-ποταμό του τιμώμενου προς τους επιμελητές του τόμου. Σε αυτήν ξεδιπλώνεται η πορεία του Πεσμαζόγλου από τα μαθητικά και φοιτητικά του χρόνια έως σήμερα, μια πορεία που ο ίδιος σχολιάζει σε αλληλεπίδραση με τις ιδεολογικές και πολιτικές, ελληνικές και διεθνείς, εξελίξεις των τελευταίων ετών. Με τον γνωστό, κειμενικό, ειλικρινή, αυτοσαρκαστικό και διοικητικό, «Πεσμαζόγλειο» τρόπο του.

* Ο κ. Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών και κύριος ερευνητής του **ΕΛΙΑΜΕΠ**.